

I. Indledning.

Hovedproblemer og -tendenser på FN's 18. generalforsamling.

1. Det kan have sine betænkeligheder at ville søge i få ord at beskrive hovedkarakteren af en af FN's generalforsamlinger, d. v. s. de træk, hvorved den adskiller sig fra andre forsamlinger. Dette skyldes hovedsageligt antallet og karakteren af de ofte mangeartede spørgsmål, der hvert år står til debat og til afgørelse, og som for hvert enkelt vedkommende nødvendigvis i større eller mindre grad må være influeret af sin særlige, ofte lokalt betonedede argumentation og problematik.

Er det således sandt, at specielle problemer ofte behandles på en måde, der synes uden egentlig forbindelse med en almindelig tendens — spørgsmålet om Palæstinaflygtningene og i det hele alle problemer, hvor den arabisk-israelske konflikt spiller ind, er typiske eksempler herpå — da er det også sandt, at en generalforsamlings almindelige atmosfære såvel som hovedparten af dens praktiske resultater er afgørende influeret af den internationale situation og omvendt kan komme til at stå som et konkret udtryk for denne. Der tænkes herved i hovedsagen på forholdet mellem stormagterne og først og fremmest mellem de to „supermagter“, De forenede Stater og Sovjetunionen, altså forholdet mellem Øst og Vest.

2. I tiden inden FN's 18. forsamling havde en vis afspænding mellem Øst og Vest langsomt banet sig vej; uden at mere konkrete resultater eller afgjort ændrede politiske målsætninger kunne påvises, blev tonen imellem de to verdensmagter så småt forsonligere. Denne udvikling havde siden begyndelsen af 1961 — uden opgivelse af essentielle og traditionelle vestlige sikker-

hedshensyn og frihedsideal — været aktivt tilstræbt af præsident Kennedys administration, og en lignende vilje blev — ligeledes uden nogen principiel opgivelse af mere betydningsfulde politiske retningslinjer og målsætninger — efterhånden lagt for dagen også i Moskva. Dette gjaldt i særdeleshed efter det mislykkede sovjetiske eksperiment i Cuba og stod utvivlsomt under indflydelse af Sovjetunionens skærpede, ideologiske konflikt med Kina.

Et første mere iøjnefaldende resultat af denne udvikling var den ikke længe før 18. plenarforsamlings åbning i Moskva under tegnede aftale mellem De forenede Stater, Sovjetunionen og Storbritannien om stop for forsøg med kernevåben (undtagen underjordiske forsøg). Denne aftale vakte verden over berettiget opsigt og tillige betydelige forhåbninger om, at isen mellem Øst og Vest nu var begyndt at smelte, og at yderligere konkrete resultater kunne forventes. Inden forsamlingens åbning var aftalen blevet medunderskrevet af det altovervejende flertal af FN's medlemslande.

3. På denne baggrund var FN's 18. plenarforsamling herhjemme såvel som i udlandet blevet imødeset med betydelige forhåbninger i henseende til en samling præget af ukontroversielt samarbejde og konstruktive resultater. Disse forhåbninger blev yderligere styrket og opmuntret af de taler, som på et tidligt tidspunkt blev holdt i forsamlingen af henholdsvis præsident Kennedy og den sovjetiske udenrigsminister Gromyko. Ingen af de to statsmænd gav vel substantielle indrømmelser til den anden side, men fastholdt — omend i moderate vendinger — deres respektive standpunkter i de væsentlige udestående spørgsmål. De tilkendegav imidlertid begge under deviser „fredeligt samarbejde“ og „fredelig sameksistens“ vilje